

УДК 37.026.6

Т. В. ШОКОТКО (канд. пед. наук, доц.)
Донецький національний університет

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ-ПОЛІТОЛОГІВ: МУЛЬТИКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто основні чинники, що впливають на формування професійного інтересу студентів-політологів. Визначено основні мотиви для формування важливої комунікативної потреби студентів відповідної спеціальності. Автор дослідження розкриває важливе питання професійного навчання політологів у вищій школі, яке буде ефективним й відповідатиме сучасним соціально-економічним умовам, випускник буде володіти ключовими професійними компетенціями та іншими якостями, що роблять його конкурентоспроможним у професійному та особистісному плані, якщо розробити і реалізувати систему інноваційно-методичного забезпечення професійного навчання політологів.

Ключові слова: професійна освіта, професійні властивості особистості, студенти-політологи, компетентність, педагогічна інноватика.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Актуальність проблеми полягає у вивченні змісту професійної самосвідомості і механізмів професійного самовизначення суб'єкта відповідного виду діяльності в області політичної практики. Формування професійно-комунікативних умінь і навичок майбутнього політолога, перш за все, потребує з'ясування предметного змісту подальшої професійної діяльності. Мотив, як відомо, є основною умовою породження мовлення. Тобто передумовою мовленнєвої діяльності є комунікативно-пізнавальна потреба студента, отже, головне завдання, що стоїть перед викладачем: створити, сформувані або зберегти існуючу потребу студента в спілкуванні, але вже для пізнання засобами мови професійно значущої дійсності.

Для студентського віку характерні два типи мотивів: мотив досягнення мети і пізнавальний мотив. Останній становить основу навчально-пізнавальної діяльності людини, відповідаючи самій природі мисленнєвої діяльності юнацького віку. Одночасно суттєво посилюється мотив пошуку нових ділових контактів і співпраці з іншими людьми (одногрупниками, однокурсниками, товаришами, викладачами, батьками). Студенти вчать ставити перед собою гнучкі цілі, пов'язані з етапом соціального і професійного самовизначення. Формування професійного мовлення може виступити для студента і як особиста проблема. Крім того, досліджуваний процес професійного мовлення в основному за своєю мотивацією зводиться до виконання власних обов'язків перед викладачем та одногрупниками (однокурсниками), перед вищим закладом освіти, у якому навчається студент, перед державою, що ставить вимогу підготувати висококваліфікованих фахівців, і, нарешті, перед самим собою, як самовдосконалення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Від рівня розвитку професійної самосвідомості залежить темп, успішність оволодіння професією, входження у професійну спільність. Незважаючи на те, що в останні роки з'явилася значна кількість робіт, присвячених тематиці професійної діяльності політика, слід зазначити, що акцент у них робиться переважно на психологічному аналізі політичного лідерства, а не на політичній практиці в глобальному розумінні. Отже, є потреба у висвітленні останнього критерію.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у виявленні компонентів становлення професійної самосвідомості фахівців у галузі політичної діяльності, визначенні зв'язків певних видів професійного самовизначення з системою особистісних характеристик та індивідуально-психологічних особливостей студентів-політологів. Тип цих зв'язків виступає індикатором розвитку професійної самосвідомості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Педагогічній інноватиці, інноваційним підходам у навчанні присвячені роботи К. А. Абульханової -Славської, В. І. Андрєєва, І. В. Глазогова, Е. Д. Дніпрової, П. І. Підкасистого, В. О. Сарапулова, В. О. Слассьоніна.

Важливі результати отримані в галузі моделювання дидактичних процесів (Т. М. Коровіна, О. Б. Чітаєва), гуманізації та гуманітаризації навчального процесу у професійній підготовці присвячені роботи (Л. О. Воловича, Г. В. Мухаметзянова). Активно розробляються питання соціального

становлення молоді, формування соціально орієнтованої особистості (І. О. Липський, Г. В. Морозова, А. В. Мудрик, В.Ш. Масленнікова) .

В області професійного політологічного освіти у вищій школі до найбільш значущих варто віднести роботи Т. А. Алексєєвої, М. В. Ільїна, В. С. Комаровського, О. І. Лобанова, О. І. Соловйова, Л. О. Фадєєвої, А.І. Щербініна та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійне навчання політологів у вищій школі буде ефективним й відповідатиме сучасним соціально-економічним умовам, випускник буде володіти ключовими професійними компетенціями та іншими якостями, що роблять його конкурентоспроможним у професійному та особистісному плані, якщо розробити і реалізувати систему інноваційно-методичного забезпечення професійного навчання політологів, що включає наступні умови:

- розробити та впровадити методи інтерактивного навчання, структурованого індивідуально-групового процесу спільної роботи і прийняття рішень, невід'ємним атрибутом якого є навчання культурі ведення дискусії;

- системно, цілісно і систематично, як при проведенні навчальних занять, так і при розробці супроводжуючого методичного інструментарію (джерела на паперових та електронних носіях) реалізувати принцип наочності;

- якість викладання буде детермінуватися акмеологічним підходом, що обумовлюється інноваційною формою підвищення кваліфікації – тренінгами, в яких високий рівень професійно-педагогічної майстерності викладачів політології забезпечується цілеспрямованим розвитком комплексу професійних властивостей особистості, включаючи навички саморефлексії, оволодінням інноваційними технологіями навчання, високим рівнем творчої самореалізації в педагогічній діяльності [2, с.15].

У плані вміння вести дискусію в сучасному суспільстві, слід виділити найважливіший аспект сучасної політології – мультикультуралізм. Йдеться про відмінність між статичними і мінливими культурами, тобто статичною і мінливою мультикультурністю [11, с.50]. Так, досучасні імперії були в основному статичними, їх різноманітні мови, закони, звичаї і релігії еволюціонували дуже повільно. Навпаки, нині існуюча постнаціональна мультикультурність Північної Америки та Західної Європи набагато більш мінлива. У той же час право на існування і виживання, якого вимагають нові культурні рухи, у свою чергу, вимагає досягнення деякого стабільного стану. Таким чином, мультикультуралізм виявляється залученим в полеміку з приводу культурного есенціалізму і конструктивізму.

Проблема мінливості і стабільності тісно пов'язана з певним напруженням між автентичністю культури та її адаптивністю. Остання зараз часто обговорюється в темах глобальної гібридизації або креолізації [8, с.36]. Обидві ці пари культурних характеристик залежать від політичних та управлінських можливостей, які надає мультикультуралізм. Він може робити акцент на підтримці виживання і автентичності вже існуючих культур, наприклад, споконвічних для певної території етнічних культур або може бути орієнтований переважно на підтримку культурного розмаїття незалежно від його довговічності та автентичності.

У формуванні професійного інтересу студентів-політологів слід враховувати гендерне питання. «Політика – територія чоловіків» – це кліше досі актуально в багатьох країнах Європи. Боротьба з нерівністю йде вже багато років, ситуація змінюється, але повільно. На вершині службових сходів досі замало жінок. Згідно з даними Єврокомісії, в європейських парламентах чоловіків у три рази більше. Десять років тому жінки становили 22% відсотка депутатів, сьогодні – 27% [10, с.135].

У Швеції, Фінляндії та Іспанії кількість жінок в парламенті сягає 40%, а в Угорщині чи Румунії до парламенту проходять менше 15% жінок. Польща – наочний приклад того, як ситуація змінюється на краще. У польському сеймі жінкам належить трохи менше чверті депутатських крісел, таким чином країна в цьому відношенні перевищує показник ряду європейських країн. Перша значна перемога Польського жіночого конгресу – прийнятий в 2011 році закон про квоту кандидатів на парламентських виборах, згідно з яким у списку повинно бути не менше 35% жінок. Деякі називають цей закон дискримінаційним, але автори документа впевнені в необхідності квоти.

На думку держсекретаря з питань рівності Агнешки Козловської - Раєвіч, завдяки введенню цієї квоти партії почали цікавитися роллю жінок у політиці. На виборах після прийняття закону кількість жінок кандидатів подвоїлася. Віце-спікер парламенту Польщі Ванда Новицька акцентує увагу: «Сьогодні в Польщі ми спостерігаємо позитивну динаміку, все більше і більше людей, не

тільки в політичному класі, але й в усьому суспільстві, розуміють, що проведення політики неможливе без участі жінок. Вони необхідні в цьому процесі, вони змінюють політику»[10, с.138].

Разом з тим, в Європі на чолі основних політичних рухів – 89% чоловіків і це не може не відбиватися на політологічній риторичі. Однак цей факт мусить стимулювати українське жіноцтво до певних пріоритетів у формуванні професійного інтересу у політичній галузі.

Висновки за результатами дослідження, перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Центральним елементом системи інноваційного науково-методичного забезпечення навчання політологів виступає викладач вузу, покликаний реалізовувати теоретико-методичне забезпечення навчального процесу, бути здатним видозмінювати науково-теоретичний і методичний клімат навчання політології. При всьому різноманітті, інваріантними для викладача є компетенції в області дисципліни, методична, соціально-психологічна і аутопсихологічна компетентність, що є важливим елементом самопізнання педагога.

Реалізація інноваційного науково-методичного забезпечення професійного навчання політології у вищій школі, представлена через конкретний зміст та актуальні педагогічні поняття: «програмні продукти освітнього призначення з політології», «модерація» тощо. Обґрунтовано можливості модерації як науково-методичного супроводу в інтерактивному професійному навчанні політологів та дискусії як багатопільовий процедури й дидактичного підстави інтеракції при освоєнні політологічних дисциплін.

Моніторинг застосовуваних інноваційних методів і засобів навчання (постійний зворотний зв'язок «викладач-студент», «викладач-викладач») і публічне апробація отриманих результатів відіграють ключову роль у педагогічній практиці, зокрема в популярній нині дистанційній освіті.

Список використаної літератури

1. Бабанский Ю.К. Интенсификация процесса обучения / Ю.К. Бабанский. – М.: Знание, 1997. – 80 с.
2. Балобанова Т.Н. Развитие творческой активности личности в системе высшего образования: автореф. дис. канд. социол. наук / Т.Н. Балобанова. - Курск, 1999. – 24 с.
3. Билл А.У. Искусство постижения политической науки / А.У. Билл, К. Холланд // Кентавр. – 1992. – № 3/4. - С. 134-137.
4. Вебер М. Политика как призвание и профессия / М. Вебер // Антология мировой политической мысли: в 5 т. - М., 1997. - Т. 2: Зарубежная политическая мысль. – 1997. – С. 11-20.
5. Вебер М. Политика как призвание и профессия// Избранные произведения / М. Вебер. – М., 1990. – С. 644-706.
6. Воловик В. Бубен шамана: разоблачение педагогики / В. Воловик // Кентавр. - 2002. – № 28. – С. 26-39.
7. Гавриленко В. Г. Основы политологии / В. Г. Гавриленко. - Минск: Право и экономика, 2000. – 417 с.
8. Гандапас Р. Камасутра для оратора: Десять глав о том, как получать и доставлять максимальное удовольствие, выступая публично / Р. Гандапас. - М.: Олимп-Бизнес, 2005. –268 с.
9. Гриндер М. НПП в педагогике / М. Гриндер, Л. Лойд. - М.: Ип-т общегуманит. исследований, 2001. – 307 с.
10. Дудрин Д.М. «Образ» политического лидера и возможности его изменения / Д.М. Дудрин // ПОЛИС. - 2000. – № 2. – С. 133-151.
11. Heller T. Modernity, membership, and multiculturalism / T. Heller // Stanford Humanities Review. - 1997. - Vol. 5.2. – P. 2-69.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2013

Т. В. Шокотко

Донецкий национальный университет

Формирование профессионального интереса студентов-политологов: мультикультурный аспект

В статье рассмотрены основные факторы, влияющие на формирование профессионального интереса студентов-политологов. Определены основные мотивы для формирования важной коммуникативной потребности студентов соответствующей специальности. Автор исследования раскрывает важный вопрос профессионального обучения политологов в высшей школе, которое будет эффективным и будет отвечать современным социально-экономическим условиям, выпускник будет обладать ключевыми профессиональными компетенциями и другими качествами, которые

делают его конкурентоспособным в профессиональном и личностном плане, если разработать и реализовать систему инновационно-методического обеспечения профессионального обучения политологов.

Ключевые слова: профессиональное образование, профессиональные свойства личности, студенты-политологи, компетентность, педагогическая инноватика.

T. Shokotko

Donetsk National University

Formation of Professional Interest of Students of Political Scientists: Multicultural Aspect

In article the major factors influencing formation of professional interest of students of political scientists are considered. The main motives for formation of important communicative need of students are defined. The author considers an important question of vocational training of political scientists at higher school. Training will be effective and will meet modern social and economic requirements, the graduates will possess key professional competences and other qualities which make them competitive if a system of innovative and methodical ensuring of vocational training is developed and implemented.

In spite of the fact that in recent years there have been many works devoted to professional activities of a politician, it should be noted that the emphasis in them was placed mainly on psychological analysis of political leadership, instead of political practice in global sense. Therefore, there is a need for illumination of this subject.

Key words: professional education, professional properties of the personality, students political scientists, competence, pedagogical innovatics.